

OGLAŠAJTE V
NAJSTAREJŠEMU
SLOVENSKEMU
DNEVNIKU V OHIO
★
Izvršujemo vsakovrsne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE OLDEST
SLOVENE DAILY
IN OHIO
★
Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXXI. — LETO XXXI.

CLEVELAND, OHIO, TUESDAY (TOREK), AUGUST 31, 1948

STEVILKA (NUMBER) 170

Domače vesti

Krožek št. 3 Prog. Slov.

Jutri, v sredo zvečer ob osmih se vrši redna mesečna seja krožka št. 3 Prog. Slovencev v Slov. društvenem domu na Recher Ave. Članice so prošene, da se udeležijo v polnem številu.

V bolnišnici

V Sunny Acres sanatoriju v Warrensvillu se nahaja John Ferencak iz 5301 St. Clair Ave. Prijatelji so vabljeni, da ga obiščejo.

Pozdravi

Pozdrave iz Washingtona, D. C., pošiljata poznana Tony in Anna Mrák, ki se nahajata tamkaj na počitnicah. Mnogo zabave!

Selitvena razprodaja

V Mandelnovi trgovini s čevlji na 6107 St. Clair Ave. je v teku velika razprodaja, na kateri se prodajajo čevlje za moške, ženske in otroke po znatno nižjih cenah, ker se bo trgovina v kratkem preselila. Baš sedaj pred šolo, ko je treba otrokom novo obuvati, si starši lahko prihranijo denar, če se poslužijo te razprodaje.

Za potrebno rojakinjo

Prošnji za pomoč bolni rojakinji Mrs. Theresa Raymond (Mahnič), ki bolega na paralizo, so se včeraj odzvali s prispevki znana Mr. in Mrs. Anton Malnar (cementni kontraktor) iz 1001 E. 74 St., ki sta darovala \$10, ter neimenovana rojakinja, ki je tudi prispevala \$10. V prvotnem poročilu bi se moralo glasiti, da je prispeval Mr. Melvin Race in ne Mrs. Slučaj. Mrs. Raymond je bil pojasnjen prošni teden v "Enakopravnosti", kjer oni, ki ji želijo pomagati na pomoč, lahko izročijo svoje prispevke. Vsem dosedanjim darovalcem se v imenu Mrs. Zoree Tek (Tekavec), ki se je zavzela za bolno rojakinjo, izreka najlepša hvala!

3.367 mladeničev

registriranih v Cuyahogi

Včeraj se je v okrožju Cuyahoga registriralo za nabor 3.367 mladeničev. Registracija se je izvršila brez vsakih incidentov. Le člani organizacije Young Progressives so delili letake in zbirali podpise za preklic naborne zakona.

Danes se bodo registrirali mladeniči rojeni leta 1923 in 1922, ki včeraj niso prišli na vrsto.

RIMSKA CERKEV ZAHTEVA PRAVICE NA ČESKEM

PRAGA, 30. avg.—Rimska katoliška cerkev je apelirala na komunističnega premierja Klementa Gottwalda, naj vlada izpolni svoje obljube, da se ne bo mešala v verske aktivnosti. Apela na vlado je bil podan v obliki pastirskega pisma, ki so ga podpisali trije nadškofi in ostali visoki cerkveni dostojanstveniki. Pastirsko pismo je bilo prečitano s prižnico v vseh katoliških cerkvah.

ZIDJE IN EGIPTČANI PRISTALI NA PREMIRJE

KAIRO, 30. avg.—Zidje in Egiptčani so se danes sporazumeli glede predlogov za upostavitve premirja na nevtiralno področje Jeruzalema.

Vest o sporazumu je naznanil šef štaba posredovalca Z. N. grofa Bernadotta, ki je dejal, da so bile določene točke, ki bodo vključene v takozvano zono Rdečega križa, ki se nahaja okrog Jeruzalema.

Berlinski delavci imeli sestanek z gen. Kotikovom

Obnovili so napade proti zapadnim silam in zahtevajo, da se preneha z vojnim hujskanjem proti Rusiji

BERLIN, 31. avg.—Včeraj so se v Berlinu obnovili napadi proti zapadnim okupacijskim silam in proti-komunistični mestni upravi.

Do novih napadov je prišlo ko so se predstavniki berlinskih delavcev sestali s sovjetskimi komandantom gen. Aleksandrom Kotikovom in zahtevali, da zapadne vojaške vlade prenehajo s svojim hujskanjem na vojno.

Uradna sovjetska časnikarska agencija SNB je naznanila, da so delavci zahtevali, naj se jim dovoli nadaljevati demonstracije proti mestni berlinski vladi. (Preteklega tedna so delavci pod vodstvom komunistov dvakrat zavzeli berlinsko mestno zbornico.)

Delavci zahtevajo, naj uprava zadosti zahtevam

Kot pravi sovjetska agencija, je gen. Kotikov vprašal delegacije, kaj naj po njihovem mnenju stori v zvezi z zahtevom mestne uprave, da se ji da policijsko zaščito. Delavci so odgovorili, da bi se "demonstracije takoj prenehale," če bi mestna uprava zadostila njihovim zahtevam.

Baje so predstavniki berlinskih delavcev svetovali gen. Kotikovu, naj zavrne zahtevo mestnega sveta za ustanovitev tako zване "nevtiralne zone," kjer bi se sestajali mestni uradniki na svojih sejah.

Delegacija je tudi obtožila proti-komunistično mestno upravo, da ni preskrbela hrane in premog za Berlin, ki je že 69 dni ločen od zapadnih zon radi sovjetske blokade.

Do sestanka predstavnikov berlinskih delavcev in gen. Kotikova je prišlo po seji mestnega sveta, na kateri so kljub nasprotovanju komunistov bili izvoljeni delegati, ki bodo zastopali Berlin na konferenci za ustanovitev separatne nemške vlade v zapadnih zonah.

ALBANIJA BAJE ZAPRLA

3.000 PRISTASEV TITA

BEOGRAD, 30. avg.—Iz obveščevalnih krogov poročajo, da je bilo aretiranih najmanj 3.000 Albancev, ki podpirajo jugoslovanskega maršala Tita v njegovem sporu s Kominformo.

Albanci so bili aretirani v splošni čistki, ki jo je ukazal premier Enver Hoxha. Večji del aretiranih so Albanci, ki so bili v rednih zvezah z Jugoslovanci, ko so odnosi med obema državama bili še prijateljski.

Pričakuje se, da bo Češkoslovaška nadaljna država, katero bo jugoslovanska vlada obtožila, da hujska Jugoslovane, naj s silo zrušijo vladno maršala Tita. Dosljej so protesti bili poslani romunski in madžarski vladi.

ZRAČNA OSKRBA BERLINA STANE 200.000 DNEVNO

WASHINGTON, 30. avg.—Uradniki zračne sile so danes razkrili, da je oskrba Berlina zračnim potom prvih 62 dni blokade stala \$10.000.000. Letalo so v Berlin pripeljala 100.301 zračnih potrebščin v 15.387 poletih. Zračna sila pa računa, da bodo povprečni stroški za oskrbo Berlina zračnim potom znašali \$260.000 dnevno.

KATOLIČAN USTRELIL DVA SINA V VERSKEM PREPIRU Z ŽENO

MOJAVE, Cal., 30. avg.—Neki armadni narednik je včeraj po verskem prepiru s svojo ženo ustrelil svoja dva otroka in poskušal izvršiti samomor.

Poročilo pravi, da je narednik, 31 let star Ray Adams, ustrelil svoje otroke, ko jih je mati hotela poslati v nedeljsko šolo. Ker je po verskem prepričanju katoličan, je Adams odšel k maši, ko pa se je vrnil, je imel s seboj steklenico žganja. Njegova žena je izjavila, da je sicer pil, da pa ni bil pijan.

Adamsova žena, ki je protestantske vere, je že pripravila otroka, enega starega 7 drugega pa 4 leta, da bi jih poslala v protestantsko šolo. Tu se je med njima vnel prepir. Adams je kot katoličan nasprotoval pošiljanju otrok v protestantsko šolo. Ko se je žena nahajala v kuhinji, je oba otroka poklical v spalnico in ju ustrelil. V starejšega je oddal tri strele, v mlajšega pa dva. Oba sta bila na mestu mrtva.

Mrs. Adams je prihitela sobo v trenutku, ko se je njen mož v samomorilnem namenu ustrelil v prsa. Odpeljali so ga v bolnišnico, kjer so zdravniki izjavili, da ima 50 odst. izgledov, da bo okreval.

MUSSOLINIJEV ŠEF ARMAD E PRIDE PRED SODNIJO

RIM, 30. avg.—V Rimu se bo 11. oktobra začela obravna proti bivšemu šefu Mussolinijeve armade, maršalu Rodolfo Grazianiju, ki se bo zagovarjal radi fašističnih aktivnosti. Dosljej je obravnavala proti Grazianiju bila že štirikrat preložen, ker se je fašistični vojni zločinec izgovarjal, da je bolan.

Naročajte, širite in čitajte "Enakopravnost!"

V Zagrebu so obsodili na smrt 43 ustaških teroristov in saboterjev

BEOGRAD, 29. avg.—Ljudska sodnija v Zagrebu je včeraj obsodila na smrt 43 članov ustaške teroristične organizacije, ki so se zagovarjali radi vojnih zločinov, vohunstva, terorizma in sabotaže.

Dva obtožena sta bila obsojena na dosmrtno ječo, deset ostalih pa na zaporne kazni od 15 do 20 let.

Obravnavala proti članom ustaške organizacije zloglasnega vojnega zločinca dr. Ante Pavelića, je bila največja masna obravnavla v Jugoslaviji, odkar je vojna končala. Vsi obtoženci so bili aretirani v teku dvanajstih mesecev in to takoj ko so prekoračili mejo Jugoslavije.

V teku obravnave so obtoženci priznali, da so bili člani "hrvaškega narodnega odporne gibanja," katerega vodi pobegli zločinec dr. Pavelić, bivši luterski predsednik Hrvaške. Ustaši so imeli važne pozicije v Paveličevi vladi. Priznali so, da so bili odgovorni za pokolj na tisoče Srbov v Hrvaški in umor več kot 200.000 jetnikov v koncentracijskem taborišču Jasenovac.

Obtoženi ustaši so po porazu nacistov zbežali v inozemstvo—

Duhovniki protestirajo proti policijski zaplembi 2.000 knjig

PHILADELPHIA, 30. avg.—Skupina 346 duhovnikov iz 28 držav je danes protestirala proti policijski zaplembi 2.000 knjig v Philadelphiji. Duhovniki so akcijo označili za "policijsko cenzuro."

Predsednik državnega odbora Workers' Defense lige Rev. Donald Harrington iz New Yorka, ki je organiziral protestno gibanje proti policijski zaplembi knjig, je izjavil, da so zaplembo "navdahnile cerkvene skupine" in da predstavljajo le "prve korake v naporu teh skupin, da v Philadelphiji zatrejo tiskanje in prodajo romanov."

Med knjigami, ki jih je policija po vdoru v številne knjigarne v Philadelphiji zaplenila, se nahajajo tudi klasična dela ameriške književnosti, med njimi "Studs Lonigan" Jamesa Farrella, "God's Little Acre", Erskina Caldwellla "Sanctuary" in "Tobacco Road" Wil. Faulknerja itd.

(Ta zadeva glede zaplembe knjig, ali pa tako zvane "čistke" bo verjetno zelo zanimala tistega urednika, ki se ukvarja s kulturnimi vprašanji. Za spremembo bi ne bilo napačno, če bi akcijo policije v Philadelphiji posvetil kakšen "kulturni obzorje." To ameriško cenzuro knjig so med ostalim komentirali "The Nation" z dne 21. avg. in "New Republic" z dne 30. avg.)

Kratke vesti

JOHN FABIAN

Po dolgi bolezni je umrl snoči ob 10. uri John Fabian, star 72 let, stanujoč na 9200 Kempton Ave. Doma je bil iz vasi Visej, karava Hinje, odkoder je prišel v Cleveland pred 53 leti. Delal je 32 let pri American Steel & Wire Co. Bil je član društva Dvor Baraga št. 1317 C.O.F. Tukaj zapuščila soprogo Mary, rojena Glavič, doma iz Smihela, hčer Mrs. Mary Walker v Benton Harbor, Mich., tri sinove: Johna v San Francisco, Cal., Franka in Albina ter tri vnuke.

Pogreb se bo vršil v četrtek zjutraj ob 9.15 uri iz Zakraskovega pogrebnega zavoda v cerkev sv. Vida in nato na pokopališče Calvary.

MARY FRANCEL

Pogreb pokojne Mary Francel se bo vršil v sredo popoldne ob pol-treh iz Svetkovega pogrebnega zavoda, 478 E. 152 St. na Lakeview pokopališču, Euclid Ave., in ne na Highland Park pokopališču, kot je bilo včeraj poročano.

V zadnje slovo

Članice društva Napredne Slovence št. 137 SNPJ so prošene, da pridejo nocoj v Svetkov pogrebni zavod, 478 E. 152 St., da se izkaže zadnje čast umrli članici Mary Francel, ter da se v sredo popoldne ob 2.30 uri po možnosti udeležijo njenega pogreba.

VOZNE LISTKE ZA NA LUNO SI LAHKO REZERVIKIRATE

TORONTO, 30. avg.—Kanaadsko raketno društvo je danes izlozilo načrte za 200 čevljev dolgo atomsko raketo, katere bo okrog leta 1960 poslana na luno.

Predstavniki društva so izjavili, da bo raketa letela z brzino 25 milj na uro in da se bo tudi vrnila nazaj na zemljo.

Wallace ponovno naletel na nasilje skupin, ki hočejo preprečiti njegove govore

Kljub organiziranem ustrahovanju predsedniški kandidat Progressivne stranke pogumno nadaljuje z govori

WINSTON-SALEM, N. C., 30. avg.—Predsedniški kandidat Progressivne stranke Henry A. Wallace je ponovno naletel na nasilje in organizirani teror, ko je danes govoril na shodu progresivcev, ki se je vršil v mestnem parku.

To je že četrto mesto severne Caroline, kjer je organizirana druhal poskušala preprečiti njegove govore.

Shoda se je udeležilo čez 2.500 oseb, tretjina njih zamorcev, ki so z ozirom na razmere na jugu pokazali velik pogum, ko so prišli pozdraviti in vzklitati Wallaceu.

Wallace je kot v drugih mestih severne Caroline imel težave s svojim govorom, kajti skupina razbijačev ga je stalno prekidala s tuljenjem in metanjem jaje in paradižnikov.

Policija, ki je baje bila poslana, da "zaščiti" Wallacea in udeležnike shoda pred ponovljenimi napadi, očitno ni posredovala, ko so "neznani" elementi poskušali razbiti shod.

Napad na veliki business sprožil tuljenje in nasilje

V svojem govoru je Wallace med ostalim rekel:

"Mi smo progresivci ker postavljamo človeka na prvo mesto."

Tuljenje in metanje jaje ter paradižnikov pa se je začelo, ko je Wallace v govoru napadel veliki business.

Wallace je mirno stal na govorniški tribini, čeprav so ga mnoga jaja in paradižniki zadeli v telo in lice. Povzdignil je svoj glas za mir in sodelovanje na svetu in ponovil napade na Marshallov načrt.

Na svoji turi po severni Carolini je Wallace v Durhamu prenočil pri nekemu uglednemu zamorcu in isto tako je tudi v Winston-Salemu bil gost zamorca. Toda njegova borba proti plemenski diskriminaciji obeta nadaljna nasilja. Jutri bo govoril v Charlotte in Asheville ter nekaterih manjših mestih.

V Little Rocku, Ark., Wallace ni mogel dobiti dvorane

Preteklega petka ni hotel odbor avditorija v Little Rocku, Ark., odobriti uporabo dvorane za shod progresivcev, na katerem je bilo predvidenovano, da bo govoril Wallace. Odbor se je opravičil, čes da se Wallace ni hotel pokoriti pravilu, po katerem so v avditoriju zamorci ločeni od belih državljanov.

Policijski komisar Birminghama, Ala., Eugene Conner pa je naznanil, da je Wallaceu poslal izvod birminghamskih protizamorskih zakonov, kajti naznanjeno je bilo, da bo Wallace v sredo govoril v tem mestu, kjer so enkrat že vrgli v ječo podpredsedniškega kandidata Progressivne stranke senatorja Glen Taylorja. Mestne oblasti so že poskrbele, da bodo zamorci ločeni od belcev.

Verjetno je, da bo prišlo do nadaljnjega teroriziranja

V Jacksonu, Miss., pa je gov. Fielding L. Wright izjavil, da bo Wallace imel policijsko zaščito, ko bo govoril v četrtek v mestu.

"Čeprav se mogoče ljudstvo Mississippija ne bo strinjalo z Mr. Wallaceom, ne verujem, da se bo proti njemu pokazalo nestrpnost," je rekel Wright, ki je podpredsedniški kandidat južnih demokratov.

Policija v Burlingtonu je izjavila, da ji ni znano kdo je metal jajca in paradižnike na Wallacea.

Na najhujše nasilje je predsedniški kandidat naletel v Greensboru. Ko je stal na govorniški tribini so ga organizirani napadalci napadli s tuljenjem, jaji in paradižniki.

Ko so ga nekatera jajca zadela v telo in lice je Wallace z nasmehom dejal:

"Vseeno mi je, če me bodo jajca zadela ali pa ne. Mislim pa, da bi bilo bolj koristno, če bi se z njimi hranilo otroke."

"Obrazi, ki jih vidim popačene od sovraštva, so obrazi ljudi, katere globoko obžalujem, kajti večina njih niso imeli dovolj hrane."

Guvernor obsoja napade na Wallacea

RALEIGH, N. C., 30. avg.—Guvernor severne Caroline Gregg Cherry je danes ostro obsodil napade proti Wallaceu v Durhamu, Greensboru in Burlingtonu.

"Država ne bo dovolila takih postopkov, če se strinjamo ali pa ne s človekom," je rekel Cherry.

Baldwin pravi, da bo Wallace dobil mnogo glasov

Včeraj je kampanjski ravnatelj Henry A. Wallace C. B. Baldwin v Clevelandu izjavil, da bo Wallace dobil v Ohiju "presenetljivo" mnogo glasov.

Baldwin je rekel, da bo Wallace dobil največ glasov v Ohiju od delavcev in raznih narodnostnih skupin.

Wallace bo v Clevelandu govoril 24. septembra, istega dne pa bo imel govor tudi v Youngstownu.

17-LETNIK UBIL TETO

WAUSAU, Wis., 30. avg.—Distriktni tožilec Frank G. Loeffler je danes izjavil, da je 17 let star Vincent Van Den Heuven priznal, da je ubil svojo teto Anno Van Larhoven na njeni farmi. Mladenč je v svoji izpovedi dejal, da je ubil teto z železnim drog, ker ga je karala radi dela na farmi in govorila proti njegovim staršem.

CIO BO VERJETNO PODPRILA KANDIDATURO TRUMANA

WASHINGTON, 30. avg.—Izvršni odbor CIO se je danes sestel na dvo-dnevni seji, na kateri bo verjetno podprl predsedniško kandidaturo Trumana.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year—(Za eno leto) \$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev) 5.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):
For One Year—(Za eno leto) \$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

PRIMER "KONSTRUKTIVNE KRITIKE"

V izdaji A. D. z dne 25. avg. t. l. je sotrudnik tega domobransko-klerikalnega glasila g. Ivan Jontez objavil članek pod naslovom "Do česa prihajamo?" Članek je zanimiv in poučen primer tako zване "objektivne kritike" smernic in zablod A. D. Gospod Jontez namreč želi vstvariti vtis, da mu je v A. D. dovoljena kritika "smernic in zablod" A. D. Tako pravi v začetku svojega članka:

"Kaže, da je napočil čas, da tudi 'Ameriška Domovina' z dejanjem pokaže ali pojmuje svobodo izraženo v tradicionalnem ameriškem duhu ali tako kakor jo pojmuje naš sopotniški tisk, ki nima prostora za objektivno kritiko svojih smernic in zablod. V mislih imam uvodnik 'Noben dostojen Slovenec ne sme podpirati obrekovanja škofa' v izdaji z dne 14. t. m."

Ker je v omenjenem članku A. D. govora o prevzvišenemu knezo-škofu dr. Gregoriju Rožmanu, smo pričakovali, da bo g. Ivan Jontez vsaj tako ostro udaril po poveljevanju tega nezmotljivo-sigurnega učenika kot je to včasih v "Proletarcu" udaril po poveljevanju Tita. Zmotili smo se! G. Ivan Jontez se ne ukvarja z nobeno takšno nevarno "objektivno kritiko smernic in zablod," pač pa se z A. D. prepira, če lahko tudi ne-katoličani sodelujejo pri propagandni gonji proti novemu socialnemu, ekonomskemu in političnemu redu v Sloveniji, pri gonji proti komunizmu, pri obrambi "demokracije" (kot jo menda pojmuje A. D.) itd. Urednik A. D. je na koncu članka skesano priznal razkačenemu g. Ivanu Jontezu, da so pri tem položaju (namreč v položaju "komunistične nevarnosti") dobrodošli in celo važni "poedini značaji, ki slede svojemu prepričanju kot socialisti ali naprednjaki a ne drve za sopotniško drhaljo, ki slepo podpira totalitarce in diktature." S tem je mislil povedati, da domobransko-klerikalna reakcija sprejema s široko odprtimi rokami tudi take svoje "socialistične in napredne sopotnike," s katerim se je nekoč nahajala v hudem boju. G. Jontezu bi to moralo biti posebno znano, če so ga kaj poučile skušnje iz preteklosti, recimo l. 1936 ali pa 1937, ko je A. D. udrihala po nekem Juanu de Jontezumu, ker ni hotel podpirati španskega fašističnega diktatorja Franciska Franca.

Toda poglejmo, kaj v svoji "objektivni kritiki" A. D. pravi sam g. Jontez:

"V kolikor se članek nanaša na vlogo Združenih držav, na sovražno delovanje svetovnega komunizma in tragikomično vlogo naših sopotnikov, mu ni kaj oporekati, ker pač sloni na splošno poznanih dejstvih; glede škofa drja. Rožmana rečem le toliko, da je dozdej zgodovina še vselej razgalila laž in nasilje in gotovo tudi v njegovem slučaju ne bo delala izjeme; o obrekovanju pa sem mnenja, da se ga pošten človek nikdar in proti nikomur ne poslužuje, temveč ga vedno in povsod obsoja."

G. Jontez je mnenja, da bi zgodovina morala podati svojo sodbo glede knezo-škofa, ni pa mnenja, da bi se po isti logiki moralo prepustiti tej isti zgodovini tudi sodbo o Titu. Z dr. Rožmanom, naj se torej ukvarja zgodovina, s Titom pa se bodo domobranci in klero-fašisti okrog A. D. s podporo svojih "socialističnih in naprednih" sopotnikov! Res, lep primer "objektivne kritike!"

Kaj je g. Jontez prav za prav tako močno razburilo? Nič. Z urednikom A. D., kot smo že rekli, se prepira zgolj radi "monopola" na proti-komunistično gonjo, gonjo proti Titu, novemu socialnemu in ekonomskemu redu v državah vzhodne Evrope in radi takšnih zadev, ki spadajo v okvir tako zvane "rdeče histrije." Urednik A. D. trdi: "ali si katoličan ali pa komunistični sopotnik. Srednje poti več ni!" G. Jontez pa odgovarja, da mu je ta ugotovitev zaprla sapo in da so on, bivši urednik "Prosvete" Ivan Molek, bivši glavni tajnik JSZ in upravnik "Proletarca" Čarli Pogorelec pra vtako "neizprosnih protikomunisti" kot so klerikalni-domobranci in kolaboratorji nacistov, ki se zbirajo okrog A. D. G. Jontez se mogoče ne zaveda, da je urednik A. D. povedal globoko resnico, po kateri res srednje poti ni: ali si v taboru klerikalno-domobranske reakcije ali pa "komunistični sopotnik!" Naj se g. Jontez samo poglobi nekaj let v preteklost kot je vprašanje tega "protikomunističnega" boja bilo prav tako aktualno kot je sedaj. Za A. D. je g. Jontez bil "komunistični sopotnik" ko je zagovarjal španske republikance, čeprav je menda že takrat bil prav

UREDNIKOVA POŠTA

O pikniku društva "Cleveland"

Društvo "Cleveland" št. 126 SNPJ je imelo dne 22. avgusta svoj letni piknik. Vremenski preroki so tri dne poprej naznanjali za to nedeljo ploho in dež. Dežja pa ni še danes, ko to pišemo. Imeli smo lepo vreme, veliko udeležbo in dosti dela za pridne roke.

Zahvaliti se moram vsem članom in članicam, ki so tako neutrjeno delali od ranega jutra pa do pozne večerne ure, da smo lahko vse uredili in pospravili. Enako se zahvaljujem tudi vsem onim, ki so nas posetili za omenjeni dan.

Moram pa žal tudi ugotoviti, da društvo šteje čez 400 članov in članic, od strani članstva pa je udeležba bila tako pičla, da se ne izplača, da bi tisti člani, ki so vedno pripravljani pomagati, delali za njih 95 odstotkov, ki nikoli niso pripravljeni zavijati rokave in prijeti za razna dela, da se društvo razvija.

Vljudno ste vabljeni vsi. Vadenolova godbo bo igrala za stare in mlade, vstopnina pa je samo 75 centov.

Na svidenje dne 3. septembra v SND na St. Clair Ave!

John Gabrenja, tajnik.

Kmetje na Bučki si bodo zgradili dom

— Ali boste kaj kupili? Priidite, "štacuno" prodajam! —

Presenečen sem se ozrl v središče Bučke pred hišo, kjer so se igrali trije otroci — tri deklice. Lepo in snažno oblečeno dekletce — staro svojih pet let — se mi je smejalo in ponovilo, da se igrajo "štacuno" in da naj kupim. Pa sem kupil kosček "torte" majhno kocko iz nedozorelega jabolka. Vljudna postrežba in prijaznost male prodajalke me je prijetno presenetila. Ko sem se poslavljaj, so me "prodajalke", ki bi se lahko kosale v vljudnosti pri postrežbi z velikim številom odraslih prodajalk po naših zadružnih in ostalih trgovinah, povabile:

— Pa še kaj pridite, drugi bomo imeli v naši zadružni trgovini še večjo izbiro!

— Bom!

Ko sem že prvo minuto bivanja na Bučki ugotovil veliko veselje otrok do zadružne trgovine, sem si mislil: pri učitelju bom verjetno največ zvedel o zadružnem domu.

Kljub počitnicam sem ga našel pri delu. Povedal sem mu svojo željo, sedel sem na ponudni stol in videl, kako se je učitelju obraz zjasnil.

— Sredi marca je bilo. Sto in deset pionirjev se je zbralo na prostoru, kjer danes stoji zadružni dom. Pionirka Vida Jurčičeva je prva zasadila lopato v zemljo. Na kraju samem smo še enkrat do dobra spoznali gospodarski in kulturni pomen zadružnega doma. Tam smo tudi sklenili, da bo dal vsak pionir tri sto prostovoljnih ur za za-

in raste. Le oni, ki delamo in se žrtvujemo, imamo za zahvalo... (no, že veste kaj mislim.)

Videl bi rad, da bi se oni, ki se ne udeležujejo društvenih prireditve, vsaj odzvali s kakšnimi prispevki in pomagali graditi društveno blagajno, ki je za dobrobit vseh.

Pozivam tudi vse one, ki se ne udeležujete ne ene ne druge prireditve, ki jih društvo prireja, da se vsaj odzovete vabilu na plesno veselico, ki jo bodo priredili naši mladi kegljači v SND na St. Clairju. Pokažite vašo naklonjenost in pridite v velikem številu. Posebno to velja za vašo mlajšo generacijo, ker prebitok od te prireditve bo šel v športno blagajno.

Vljudno ste vabljeni vsi. Vadenolova godbo bo igrala za stare in mlade, vstopnina pa je samo 75 centov.

Na svidenje dne 3. septembra v SND na St. Clair Ave!

John Gabrenja, tajnik.

in bodo lahko ponosni, da se bodo še pokolenja spominjala, da so "Bučkajnariji" med prvimi pionirji zadružnih domov v Sloveniji.

S pionirjem Ludvikom sem stopil k zadružnemu domu. Na lepem prostoru stoji (prostor so si sami kmetje izbrali) in tudi lep je in s pametjo grajen. Trgovski prostori bodo ustrezali tamkajšnjim gospodarskim zahtevam, dvorana prav tako. Ludvik in kmet, ki je medtem pristopil k meni, sta mi pripovedovala marsikatero prijetno zgodbo iz časov, ko so dom gradili. Ponosno je kmet povedal, da so zadružni dom na Bučki zgradili sami kmetje.

— Z veseljem smo zvedeli, da so člani raznih sindikalnih podružnic pripravljani pomagati pri naših naporih. Kljub temu smo njihovo dobro voljo odklonili. Dom bo naš, dom naj zgradi naše roke!

Nisem si mogel kaj, da ne bi kmetu krepko stisnil roke.

Med pomenkom je prišla mala Hedika Gregorčičeva, tista, ki "štacuno prodaja". V družbi petih tovarišic je šla v trgovski prostor zadružnega doma. Tam še ni polic in drugih stvari. Zamišljala si je, da stoji za pulatom in da prodaja. To je bilo tisto dopoldne "kšefta" v zadružnem domu na Bučki!

Nekaj pa me je motilo na Bučki, ko sem gledal zadružni dom v surovem stanju pod streho. Tako pa ni bilo le na Bučki, namreč povsod, kjer so proslavljali otvoritev zadružnega doma "pod streho". Do "pod strehe" po različnih krajih hite, kar se da. Ko pa dosežejo streho, se nekam umaknejo in puste, da dom čaka dni in mesece. Kvečjemu poskrbe za dvorano, na gospodarski del pa neka po- zablajo. In je tako tudi na Bučki. Mlaj, ki so ga postavili 1. maja, je že pozjavel. Delo, na gradbišču je umolknilo. Drži, da so imeli kmetje v tem času preobilo dela na polju in na travnikih, da so lovili vsako minuto lepega vremena posebej, drži pa tudi to, da danes na gradbišču zadružnega doma na Bučki stoji dom, ki niti strehe nima doce-

la pokrite. Mislim sem, da je zmanjkalo strešne opeke. Pa me je prijel pionir Ludvik za roko, me odvedel na drugo stran zadružnega doma in pokazal s prstom na kup strešne opeke, ki čaka kdo ve koga. Prav gotovo me je zbudilo v oči celo jezero ob domu. V načrtu zadružnega doma imajo tudi skladišča. Tam so že skupali globoke jame za kleti. Deževno vreme je napolnilo jame in če danes obiščete zadružni dom na Bučki, se vam zareži in zareglja v obraz tisošero žab in luž, ki že čez mesec dni zamaka zidovje novozgrajenega zadružnega doma. Zakaj je delo na gradbišču zadružnega doma zastalo? Odgovor bo veljal tudi za večino drugih zadružnih domov po Sloveniji, ki imajo za seboj podobno povest.

Kriv je tega predvsem krajevni gradbeni odbor in z njim prenaša drugo polovico krivde okrajni gradbeni odbor. "Do strehe" se vsi zaženejo, kolikor morejo. Ko pa dosežejo streho, poreko, da je potreben počitek. Glavno je, da je dom pod streho in da so časniki o tem pisali. Ne sodijo pa, da je poglavitno to, da trgovina v novem zadružnem domu čimprej zaživi, kar je glavna naloga zadružnega doma. Prav tako dvorana. V tem je vol, ki ga moramo razvozlati in doseči, da bodo otvoritve domov res otvoritve, ne pa proslave, s katerimi se hočejo posamezniki samo "pohvaliti". Na Bučki so dani vsi pogoji za dograditev zadružnega doma. Ljudje so dokazali, da so za dom in da so vsak čas pripravljeni delati. Okrajni gradbeni odbor jim je zaradi pridnosti objel parket za dvorano. Parke- ta do danes in ni kakor kaže ga še dolgo ne bo. Zaradi obljubljenega parketa ljudje z Bučke niso mislili na deske za pod. Tako bo kriv obljubljeni parket, da dom ne bo dograjen v času, ki bi lahko bil. Pametno mi je rekel kmet z Bučke: "Saj bi lahko brž preskrbeli deske za pod. Toda to ni dovolj. Deske morajo biti suhe, ne sveže. Če položimo sveže, bom imeli v

domu čez nekaj mesecev kriv in spran jas pod."

To mi je povedal kmet; pionir Ludvik, ki je kaj bister deček, pa je dodal: "Tudi opeka (mislim je zidake) ne sme biti sveža. Dobro presušena da trden zid. Ne pa, kakor delajo ponekod: napol pečeno opeko odvažajo z opekarn in z njo zidajo. To se jim bo maščevalo. Pri nas nismo tega zagrešili."

Na Bučki so dobili od okraja prehodno zastavico. S posušnim mlajem in zastojem dela iz zastavica odromala na drugo gradbišče. Pionir Ludvik je bil takrat ne le ježen, ampak tudi žalosten: "Najrajši bi se stpel zanj. Pa sem videl, da imajo prav. Sami smo krivi!"

Ko sem se poslavljajal od zavodnih "Bučkarnarjev", so me spremljali učitelj Patenčič, učiteljica Marija Krašovec in četica pionirjev, ki imajo ponosno ime odreda: "Titov odred". Ta naslov so si priborili s pridnim delom, učenjem in pomočjo, ki so jo s takim veseljem in požrtvovalnostjo dali starejšim pri gradnji zadružnega doma.

Tudi dom v Dobovi sem si ogledal. Grade veličasten dom. Dvorana bo kmalu pod streho. Nekaj bi jim pa zameril premalomislno na gospodarski del doma. Saj je lepo, da jim je dvorana pri srcu; nikarte pa požabiti, da je trgovina prav tako važna. Sicer imajo v načrtu različno urejeno trgovino, skladišča in drugo, so pa prepočasni in tudi niso s tako vneto zagrabili za delo, kakor so to napravili na Bučki in Cerkljah, kjer so dom te dni že odprli.

Ko pa sem prišel na gradbišče zadružnega doma Videm-Krško, sem se še enkrat z največjim priznanjem in hvaležnostjo spomnil kmetov na Bučki. Na Vidmu spe. Dom namesto da bi rasel, rine v zemljo. Skoraj vsak dan ga je manj. In če bodo od dotni graditelji tako nadaljevali, bosta dež in čas zasula še ti- ste luknje, ki so jih izkopali. Zlostno je tudi to, da se del udeležujejo le člani raznih sindikalnih podružnic in mladina (zelo malo). Kmetje, katerih tu-

(Dalje na 4. strani)

OTROCI V GORENJSKI NOŠI

MIRKO G. KUHEL, tajnik SANSa:

PSI LAJAJO, A KARAVANA GRE NAPREJ!

Slovenska reakcija v Ameriki, ki v eni sapi pere in zagovarja protinarodno stališče, katerega je zavzemal med okupacijo Jugoslavije ljubljanski škof Gregorij Rožman, obenem vzklika Thomasovemu odboru glede neameriških aktivnosti in daje duška "senzacijam," ki prihajajo na dan v zvezi s preiskavami v Washingtonu. Istočasno pa tudi skuša izkoristiti priliko, da bi med slovenskimi Amerikanci diskreditirala vsakega naprednjaka, ki ga razne intimacije in grožnje niso prelevile iz Pavla nazaj v Savla. Vsa kopja pa so v prvi vrsti naperjena na one, ki danes podpirajo in zagovarjajo progresivno stranko in Henryja Wallacea. Silno sem jim mudi, kajti do volitev sta le še dobra dva meseca. Progresivna stranka pa raste in se širi.

Louis Adamič, ki je največ žrtvoval in delal, da je ameriška javnost vsaj deloma spoznala, kdo in kaj so Slovenci, kakšna je bila njihova usoda v trinaest sto letih njihove zgodovine, njihove narodne in politične težnje — je postal glavna tarča. In vse to zaradi tega, ker je neki prosluli Budenz, večerajšnji odpadnik od katoliške cerkve in komunij, a današnji "spokornik in zaveden katoličan", na preiskavi omenil tudi Adamiča in njegovo knjigo "My Native Land".

V tej knjigi je Adamič razgalil pokvarjeno politiko in gnolobo jugoslovanske čaršije, izdajalska početja in sodelovanje s sovražnikom doma ostalih političnih hlapcev in oportunistov in opozoril ameriško javnost na osvobodilno borbo jugoslovanskih partizanov. Budenz je bil tedaj urednik glasila komunistične stranke in je prejemal celotna poročila o partizanskih bojih in političnih razvojih v Jugoslaviji ob času, ko je jugoslovanska vlada v Londonu še vedno baryala ves svet s svojimi potvornimi poročili o "junaku" Mihajloviču in o zmagah njegovih četnikov.

V namenu, da napiše res zanimivo, a resnično knjigo o Jugoslaviji, je moral Adamič iskati gradivo tam, kjer je bilo na razpolago. Te depeše, ki jih je prejemal Daily Worker, so bile važen faktor, da Adamič ni nasel lažem, ki so jih trosili okrog člani štaba Jugoslovanskega informacijskega centra v New Yorku ter njihovi predstojniki v ubežni vladi v Londonu. Te informacije so tudi dosti pripomogle, da v tisti umetni megli SANS ni zašel s poti, ki jo je začrtal Slovenski narodni kongres v Clevelandu decembra 1942, in ni sledil liniji, ki so mu jo hoteli vsiliti razni Snoji, Gabrovski, Ambrožiči in njihovi pristaši.

Kdo je govoril resnico, kdo neresnico, je bilo že davno dokazano. Dokazujejo jo dnevno tudi novice iz stare domovine in dogodiljaji v Ameriki, ko se širi umetno ustvarjena histerija proti "komunistom" in sploh proti vsakemu, ki ne kima uradni politiki "ljudskih zastopni-

stari Jugoslaviji, ob času okupacije pa so se pridružili Mussolini in Hitlerju v iztrebljevanju najzavednejših Slovencev in Jugoslovancev. Ta "rdeči strah" so seveda sami pomagali ustvariti, da zakrijejo za njim svoje stare politične grehe in žalostno vlogo, ki so jo igrali med vojno, obetam pa da za kulisami strahovanja in žuganja bobnajo na novo vojno. Le če pride do nove vojne in do zmage svetovne reakcije, bi ti ubežniki do gotove meje realizirali svoje ambicije za povratek v Jugoslavijo in na svoje staro delo. Vseled tega danes vihtijo pesti in bevskajo, kajti dobro se zavedajo, da bi se pogreznili tla pod njimi in vsi njihovi upi bi splavali po vodi, ako bi celotno ali pa vsaj deloma zmagala progresivna stranka. Louis Adamič je bil tajnik konvencije progresivne

stranke in je važen faktor v njenem razvoju. Z njim vred se tudi mi borimo proti novi vojni, kajti zavedamo se, da ne bi pomenila samo konec ameriški svobodi, temveč tudi konec civilizacije.

Zaradi tega je važno in potrebno, da se Ameriški Slovenci prav resno zavedajo tega neameriškega gibanja, ki ga slavimo naši nasprotniki, in ga pravilno razumevajo.

Danes je pred javnostjo najlažje ubiti človeka s tem, da se ga najprej osumi zveze s komunisti, brez razlike kako nedolžna ali nevažna je taka zveza, nato pa to vest raztrobiti po časopisih in radiju. Osumiti koga kakega podlega dejanja ali zveze, vsled česar bi se ljudstvo nad njih zgražalo, je stara fašistična metoda. Tak človek nima prilike do zagovora, ker ni obtožen. In sum potem postane "fait accompli" — to je, dosežen je namen, da se človek v javnosti ubije.

Adamič je dal amerškemu tisku jasno pojasnilo in razjasnilo glede Budenzove izjave, to-

da ker namen posvečuje sredstva, je velika večina listov njegovo pojasnilo ignorirala. Tukaj objavljam njegovo celotno izjavo:

"Budenz pravi, da mu je l. 1943 komunistična stranka dala nalogo, da me "politično pokvari" s tem, da bi me pridobil za ustanovitev federalizirane Jugoslavije kot posledica osvobodilnega gibanja partizanov pod vodstvom Tita. Zaradi mene je tako lahko mogoče; toda če je res, tedaj je bila Budenzova misija, da me politično izpridi, popolnoma odveč. Dogodilo se je namreč, da sem v svoji knjigi "The Native's Return", ki je izšla devet let poprej l. 1934 in predno sem sploh vedel za kakšnega Tita, odločno in odprto pisal v prilog jugoslovanske federacije pod progresivnim ali levičarskim vodstvom, ki bi bilo zmožno delovati za večjo balkansko ali vzhodnoevropsko konfederacijo. Ta naj bi koncem kon-

ca slonela na Sovjetsko zvezo pod pogoji vzajemnega, obojestranskega sporazuma ali pa prišla v okvir sovjetskega delokroga. Za balkanske narode nisem videl nobene drugega izhoda leta 1934 in glede tega še sedaj nisem spremenil svojega mišljenja. (Knjiga je bila v stari Jugoslaviji prepovedana.)

"Knjigo 'The Native's Return', kjer je v tem smislu daljša izjava, je razpečeval Book-of-the-Month klub februarja 1934 in knjiga je bila tako dobro sprejeta križem Združenih držav in še drugod, da je v moje presenečenje bila v razprodavanju na prvem mestu več let. Bila je tudi izbrana za eno izmed 100 'najboljših' knjig za leto 1934 in vključena v posebno biblioteko, ki jo je poklonila Beli hiši ustanova American Booksellers' Association.

"Z Budenzom sem imel stiko leta 1942 in kasneje, ko sem iskal gradivo za svojo

drugo knjigo o Jugoslaviji po imenu "My Native Land". Daily Worker, ki ga je Budenz urejal, je bil edini list v Ameriki, ki je obsežno objavljala jugoslovanske partijske komunikacije, ki so prihajali po moskovskem radiju in ki so se mi tedaj zdeli resnični — ter so se izkazali za točne ob času, ko sem knjigo napisal. Daily Worker je bil edini list, ki je imel celotno vsebino teh komunikacij in zaradi tega je bil Budenz eden izmed številnih virov za moje informacije. Kaj si je pa on mislil o svoji vlogi napram meni, mi je pa bila tedaj in je še sedaj deveta briga.

"Morda je Budenz videl dele mojega rokopisa, ko sem primerjal fakte in delal zaključke z raznimi osebami, katere sem potreboval, da napišem resnično in zanimivo knjigo. Možno je tudi, da so se Budenz in drugi komunisti

(Dalje na 4. strani)

PRIJAZNO SREČANJE

TONE SELISKAR:

TRŽAŠKA CESTA

ROMAN

(Nadaljevanje)

Počasi in po prstih stopi v temno, zakajeno vežo.

II.

V sajasti, okajeni veži, kjer so kuhali za ljudi in živino, je dišalo po dimu, po skuhanem repi in krompirju, v peči je gorela šota. Stene in strop nad ognjiščem so bile smolasto črne. Paličice, na katerih so pozimi sušili meso in klobase, so bile sedaj polne repnih olupkov, na nasprotni strani pa je bila ob stenih naložena šota, saj Karlišnikovi niso imeli hoste, tisto bore jelš in gabrov pa, kar so jih vsako leto podrli na barju, so sušili pod kozolecem; les je potreben pri bajti, pri vozu in hlevu, ka-

dar je treba kaj popraviti, zakrpati ali novega dograditi.

Veža je bila prazna, vse se je nagneto v sobo; sestra, duhovnik in sosede. Tine je obstal pri vratih in se kar ni mogel odločiti, da bi stopil pred umirajočega očeta. Bil je prečudno razburjen. V njem ni bilo ne žalosti ne ničesar težkega, le vse razburkanost je bilo in tisoč misli ga je naskakoval, ko je pomislil nazaj, še bolj pa, ko je pomislil naprej. Nikdar ni domačim govoril o svojem sklepu, vendar je zdajle, ko je stopala smrt v rojstno hišo, občutil, da jemlje tudi sam slovo od vseh teh dragih stvari.

Lep, tigrast maček se mu je

pritihtopil med boste noge. Vzel je v naročje in ga prižl k sebi. Čuvaj je ježno pogledoval v vežo in se ni upal rečati ali lajati, kot bi slutil, da se godi v hiši nekaj pomembnega in skrivnostnega. Hišna vrata so bila odprta na cesto, skoznje je slišal cvrčanje lastov, ki so se zbrale na brzojavnih žicah, da je bilo videti, kakor da so se od droga do droga manizale črne, žive korlade. Cvrčale pa so tako glasno in tako veselo letale od žice do žice, da je Tine čutil živo veselje, ki jih zajema pred velikim potovanjem. Sonce je sijalo na vso pokrajino in na ravno cesto. Tine pa je strmel v prelest živordečih jesenskih barv in bilo mu je težko pri sreč, ko je s pogledom objemal vse te ljube znane kraje, vasi, hiše in cerkvice, drevesa in gozdove, travnike in njive in silno nebo, ki je bilo čisto in mirno kakor neskončno jezero. Niti oblačka ni bilo na njem, le onstran ceste je letela jata vran proti barju. Cerkvica na Rožniku je

žarela v soncu in gozdovi proti Bokalcam so bili rdeči in tako lepi, da bi jih človek kar gledal. Potlej Toško čelo; kako mično čepe bele hišice na sončnih jasad med gozdovi! Sveta Katarina tam zadaj in ostri vrhovi Polhograjskih hribov in še bolj zadaj za hostami v sami sinjini silne planine! Pod hribi je skrita Dobrova, tam je pokopališče, tja bodo spremili očeta in nov gospodar bo pri hiši. Glej, vse to pa, do koder sega oko, bo ostalo na vekomaj!

Skoz vrata je slišal zamolkli šepet molitve. Zdalj ga duhovnik obhaja. V kleščah prečudnega spoštovanja pred nerazumljivim je tudi Tine pokleknil. Bil je sila zmuden, slutil je, da življenje tam v izbi tugaša in čutil se je krivega, ker ni bilo solz v njegovih očeh; sel je vase in se obrnil k Bogu:

"O Bog, odpusti tudi meni, če sem očeta žalil, ga nalagal in če sem mu hudo storil! O Bog, od-

pusti mi tudi, ker nisem prehudo žalosten. . ."

Ob tej poslednji misli pa se mu je vendarle storilo inako, da je na ves glas zaihtel, hrupno odprl vrata in se prerinil skoz gnečo sosedov v izbo. Duhovnik je pravkar poslednjikrat blagoslovil umirajočega, Tine pa je padel pred posteljo na kolena, pograbil očeta za roko in zaklical:

"Oča, oča, kam pa greste? Oh, oča moj."

Oče je bil pri zavesti in v zadnji uri svojega življenja vever, odločen ter ves zal v blede, koščeno lice, kakor da je smrt, ki je čakala tik nad posteljo, odvzela svoji žrtvi že vse breme življenja, in da je človek v postelji le še brezskrben popotnik, ki je dosegel svoj cilj, odložil svoje bisage s hrpta, se vsedel nanje in zašel v dognanje, ki je slehernemu namenjeno. Duhovnik se je umaknil s sosedi v vežo, pokleknil mednje in jih pozval k molitvi. Tudi sestra je od-

šla iz izbe. Skoz majhno zamreženo okence je posijalo jesensko sonce na umirajočega in Tine ni ne videl ne slišal drugega kakor le svojega očeta—prvikrat v življenju se mu je oče blaženo nasmehnil in prvikrat v življenju je našel v njegovih očeh dobroto, ki ga je vsega presunila.

Oče, s katerim je imel Tine opravka, vendar ni bil takšen, oh, kako je le mogoče, da je zdaj prav takšen, kakršnega si je vedno želel? Dasi oče še ni spregovoril, je Tine začutil, da ga ima oče vendarle rad, da je zvezan z njegovo krvjo, ki jo je slutil pod prsti, ko je držal očetovo roko. Vse življenje, kar ga je poznal, je bil vendar čemerem, prepirljiv, vedno nezadovoljen človek, strog, top in ujedljiv, saj ga je premikastil za vsako malenkost in nikdar mu ni nič lepega storil. . . Nikdar se nisla poskala v ljubezni, nikdar ga ni jemal s seboj na sejme, nikoli mu ni dovolj dela opravil. . . zdaj pa se mu oče smehlja in ga

gleda tako ljubeče, tako lepo; Tine je ves strl in bridek v svoji nenadni žalosti, da sta se tako pozno, pozno spoznala. Zdalj je vendar prepoznal! Zdalj se ne da več popraviti, kar sta zamudila. "Tine, zapri vrata!" je mehko dejal oče, "zdaj se bova pogovorila. Le Bog nama bo za pričo."

Ko je Tine zapiral vrata, je hotela sestra nazaj v izbo. Oče pa je odločno prosil:

"Zdalj bova s Tinetom sama!"

(Dalje prihodnjic)

NA ČESKEM SO ARETIRALI TROJICO DUHOVNIKOV

PRAGA, 28. avg.—Českoslovaško notranje ministrstvo je danes naznanilo, da so bili aretirani trije duhovniki, ki so se ukvarjali s protivladnimi aktivnostmi. Aretirani duhovniki pripadajo rimski katoliški cerkvi.

V "Enakopravnosti" dobite vedno sveže dnevne novice o dogodkih po svetu in doma!

\$2163.45

REWARD!

Uncle Sam will pay to any wage earner thrifty enough to tuck away only \$3.75 a week in U. S. Security Bonds for the next ten years, the sum of \$2,163.45.

And Uncle Sam will help you tuck it away, too—automatically, each and every week—through the Payroll Savings Plan where you work.

Sign up for the Payroll Savings Plan today during the Security Loan Drive—and be well rewarded with financial security ten years from now.

P. S. If you are in business or a profession, and the Payroll Savings Plan is not available to you, you can sign up for the Bond-A-Month Plan at your local bank.

PICK OUT YOUR OWN REWARD HERE!

SAVE EACH WEEK	AND YOU WILL HAVE		
	In 1 Year	In 5 Years	In 10 Years
\$ 2.50	\$130.00	\$ 668.97	\$ 1,440.84
3.75	195.00	1,004.20	2,163.45
7.50	390.00	2,009.02	4,329.02
12.50	650.00	3,348.95	7,217.20
18.75	975.00	5,024.24	10,828.74

America's Security is YOUR Security

ENAKOPRAVNOST

This is an official U. S. Treasury advertisement—prepared under auspices of Treasury Department and Advertising Council.

MIHAIL ŠOLOHOV

TIHI DON

DRUGA KNJIGA

(Nadaljevanje)

Do januarja so tudi v vasi Tatarskij živeli tiho. Kozaki, ki so se bili vrnili z bojišča, so počivali ob ženah, se redili in niso slutili, da pred pragovi koč preži nanje še bridkejša revščina in večje težave od tistih, ki jih je bilo treba prenašati v minuli vojski.

2

Grigorij Melehov je bil v januarju leta devetnajst sto sedemdeset imenovan za vojaška odlikovanja za praporščaka in postavljen v drugem rezervnem polku za vodnega častnika.

V septembru, potem ko je prebolel pljučnico, je dobil dopust; doma je preživel poldrug mesec, si opomogel po boleznih, stopil pred okrogno zdravniško komisijo in bil znova poslan v polk. Po oktobrskem prevratu je dobil imenovanje za prevzem poveljnika stotnije. V ta čas lahko postavimo tudi prelom v njegovem prepričanju, ki so ga povzročili v njem dogodki, nastali okrog njega, deloma pa je tudi vpliv njegovega znanstva z enim izmed častnikov polka, s stotnikom Jefimom Izvarinom.

Z Izvarinom se je Grigorij seznanil prvi dan po prihodu z dopusta, pozneje pa se je venomer srečeval z njim v službi in izven nje in ne da bi se sam opazil, zapadel njegovemu vplivu.

Jefim Izvarin je bil sin premožnega kozaka iz gundorovskega okraja, izobrazilo je dobil v novočerkaskem kadetskem učnem zavodu; ko ga je dovršil, je odšel na bojišče v deseti donski kozakiški polk, služil v njem približno leto dni, dobil, kakor je sam pravil, "častniškega jurija na prsi in štirinajst drobecv ročne bombe v vse mogoče in nemogoče dele telesa" in prišel po končani svoji kratki službeni poti v drugi rezervni polk.

Izvarin je bil človek izrednih sposobnosti, nedvomno nadarjen, izobražen znatno bolj od mere, ki je po navadi in preokračilo kozakiško častništvo, in navdušen kozak avtonomist. Februarski prevrat ga je zdrmal, mu omogočil, da se je razmah-

nil; res se je zvezal s kozakiškimi krogi, pripadniki samostojnosti, spretno je razvil agitacijo za popolno neodvisnost dežele donskega kozastva, za ustanovitev vlade take vrste, ki je bila na Donu, še preden je velika Rusija zaslužila kozake. Izvrstno je poznal zgodovino, imel je vročo glavo, bil je jasnega in treznega razuma; osvojevalno lepo je slikal prihodnje udobno življenje ob rodnem Donu, ko bo vladal državni svet, ko v mejah dežele ne bo nobenega Rusaka in ko bo imelo kozastvo na svojih vladnih mejah obmejne postojanke, ko bo govorilo kakor enak z enakim, ne da bi se odkrivalo, z Ukrajino in Veliko Rusijo, trgovalo z njima in zamenjavalo. Izvarin je zmedel glave preprostim kozakom in malo brezbriznim častnikom. Pod njegov vpliv je padel tudi Grigorij. Spočetka so se vrstili med njima divji prepiri, toda na pol izobraženi Grigorij je bil brez orožja v primeri s svojim nasprotnikom in Izvarin ga je lahko pobijal v besednih bitkah. Pričela sta se po navadi kje v kakem kotu vojašnice, pri čemer se je naklonjenost poslušalcev vselej nagibala na Izvarinovo stran. Zbujal je spoštovanje pri kozakih s svojimi sodbami, ko je očrtoval slike prihodnjega neodvisnega življenja, se dotikal najskrivnejšega, kar je gojila pretežna večina premožnih nižjih kozakov.

— Kako bomo neki živeli brez Rusije, če razen pšenice nimamo nič? — je spraševal Grigorij.

Izvarin je potrpežljivo pojasnjeval:

— Ne mislim na samostojno in ločeno obstojanje same donske pokrajine. Na podlagi federacije, to se pravi združitve, bomo živeli skupaj s Kubanom, Terekom in kavkaškimi gorjami. Kavkaz je bogat z rudami, tam bomo dobili vse.

— In premog?

— Pred nosom imamo donski bazen.

— Ali ta pripada vendar Rusiji!

— Komu pripada in na čigavem ozemlju je, je še sporno vprašanje. Toda celo v tem primeru, če bo donski bazen dobila Rusija, bomo zelo malo zgubili. Naša federativna zveza ne bo osnovana na industriji. Po značaju smo poljedelska dežela in ker je tako, bomo kupovali premog v Rusiji, da bomo zalagali z njim svojo malo industrijo. Pa ne samo premog, ampak še marsikaj drugega bomo morali kupovati v Rusiji: les, izdelke kovinske industrije in drugo, v zameno pa jih bomo oskrbovali s plemenito pšenico in nafto.

— Kakšen dobiček pa je, če se odcepimo?

— Velik. Predvsem se rešimo političnega skrbstva, vzpostavimo svoj red, ki so ga ruski carji uničili, izženemo vse prisiljene tučce. Ko bomo v desetih letih izza meje uvozili strojev, bomo tako dvignili svoje gospodarstvo, da bomo desetkratno obogateli. Ta zemlja je naša, pokropljena s krvjo naših prednikov, z njihovimi kostmi pognojena, in mi, ki nas je tlačila Rusija, smo štiri sto let branili njene koristi in nismo mislili na se. Mi imamo dostope do morja. Mi bomo imeli močnejšo in zmogovitejšo vojsko in ne samo Ukrajina, ampak tudi Rusija si ne bo drznila poseči v našo neodvisnost!

Izvarin je bil tipičen kozak, srednje rasti, krepak, širokopleč; rumenkasti lasje barve nedozorelega ovsa, so se mu kodrali, obraz je imel temen, čelo belo, ogorel je bil samo po licih in kakor meja so mu ležale črte belkastih obrvi. Govoril je z visokim, gibčnim tenorjem, pri pomenku je imel navado ostro dvigati levo obrv in nekako po svoje migati z majhnim, krivim nosom; zaradi tega je bilo videti, kakor da venomer nekaj ovažava. Odločna hoja, samozavestna drža in odkrit pogled kostanjevih oči so ga ločili od drugih častnikov polka. Kozaki so ga vidno spoštovali, morebiti celo bolj kakor poveljnika polka.

Izvarin se je na dolgo pomenkoval z Grigorijem in ta je čutil, kako se mu spet majoje pod nogami pred kratkim trdnata, doživljal je približno isto, kar je doživljal nekoč v Moskvi, ko se je sešel v očesnem zdravilišču Snegirjeva z Garanzem.

Kmalu po oktobrskem prevratu sta imela z Izvarinom naslednji pomenek.

Grigorija so vznemirjala protislovja, zato je previdno spraševal o boljševikih:

— Daj, povej, Jefim Ivanič,

ali po tvoje boljševiki prav mislijo ali ne?

Izvarin je zahrkal, vzbolil obrv v kot in smešno vihal nos:

— Mislijo? Kmh-khm... Ti, dragi moj, si kakor novorojenček... Boljševiki imajo svoje načrte, svoje razglede in želje. Boljševiki imajo prav s svojega stališča, mi pa s svojega. Ali veš, kako se imenuje stranka boljševikov? Ne? No, kako neki ne veš? Ruska socialno-demokratska delavska stranka. Si razumel? De-lav-ska! Zdaj se spogledujejo tudi s kmeti in kozaki, a poglavito je pri njih delavski razred. Njemu prinašajo osvoboditev, kmetkemu stanju pa novo, morebiti hujše zaslužnje. V življenju ni tako, da bi mogli vsi enako živeti. Če boljševiki dobijo oblast, bo delavcem dobro, drugim pa slabo. Mi ne potrebujemo ne teh ne onih. Mi moramo dobiti oblast in se predvsem znebiti vseh skrbnikov, naj je to že Kornilov ali Kerenski ali Lenin. Na svoji šahovnici bomo shajali tudi brez teh figuric. Reši nas, nebo, prijatelj, s sovražniki bomo že sami obračunali.

— Ampak večina kozakov se navdušuje za boljševike... ali veš?

— Griša, golobček moj, tole si zapomni, to je poglavito: zdaj morata kozak in kmet iti skupaj z boljševiki. Ali veš zakaj?

— Zato... — Izvarin je mrdal z nosom, ga frkal in se smejal: — Zato, ker so boljševiki za mir, za takojšnji mir, kozakom pa vidiš, da vojska že tudi preseda!

Zveneče se je počil po nape-tem temnem licu, poravnal narajeno izbočeno obrv in zavpil: — Zato kozaki smrdijo po boljševizmu in korakajo vstric z boljševiki. Toda-a-a-a, kakor hitro bo ko-nec vojske in bodo boljševiki stegnili roke po kosaški lastnini, se bodo ločila pota kozakov in boljševikov! To je utemeljeno in zgodovinsko neizbežno. Med sedanjim načinom kosaškega življenja in socializmom — končnim sklepom boljševiške revolucije — je nepremostljiv prepad... — Pravim... — je zamolklo zamrmral Grigorij, — da nič

MLADA DVOJICA

z enim otrokom nujno potrebuje stanovanje s 3 ali 4 sobami. Najraje v slovenski ali hrvaški naselbini. Kdor ima za oddati naj pokliče

UT 1-0296

Nakladalci tovara

Tovorni nakladalci za Nickel Plate, E. 9th in Broadway Plača \$1.09 na uro s plačo čas in pol nad 8 ur.

Vpraša se za

Mr. Phipps

NICKEL PLATE RAILROAD CO. E. 9th & Broadway

ne razumem... Teško se spoznam v tem... Zanaša me, kakor snežni metej v stepi... (Dalje prihodnjik)

DANKINJE TOZIJO NACISTIČNE OČETE

NEW YORK, 28. avg.—Danka ima za rešiti velik problem. To je vprašanje tičoč se na ti-soče nezakonskih otrok, katere so za seboj pustili vojaki nemške okupacijske sile.

Kot poroča hamburški časopis "Die Welt" je bilo vloženih proti nacističnim vojakom blizu 5,500 tozb za vzdrževanje nezakonskih otrok. Dokler se ne bo rešilo vprašanja sedanjih valutnih omejitev, bo danska vlada plačala 1,400,000 kron materam nezakonskih otrok.

Psi lajajo, a karavana gre naprej!

(Nadaljevanje s 3. strani)

strinjali z mojimi idejami glede Jugoslavije, katere so se porodile in sem jih objavil že leta 1934 in katere si lastim še sedaj.

"Članek o vsebini te knjige je bil objavljen v Saturday Evening Postu pozno leta 1943. Čudim se, da si Budenz ne jemlje še kredita, da je 'podkupil' tudi urednike tega tednika.

"Kot je resnično v slučaju mnogih knjig, ki jih založniki smatrajo za važne, tako je tudi v tem slučaju krožilo po New Yorku več iztisov mojega rokopa dva ali tri mesece pred izidom. Nekateri iztisi so bili predloženi knjižnim

JOHN ZULICH INSURANCE AGENCY

Frances Zulich
18115 Neff Rd., IV 4221
Se priporoča rojakom za naklonjenost za vsakovrstno za varovalnino.

JUGOSLOVANSKE POŠTNE ZNAMKE

dobite pri
AUGUST KOLLANDER
6419 St. Clair Ave.
Cleveland 3, Ohio

VAŠI ČEVLJI BODO ZGLEDALE KOT NOVI, ako jih oddate v popravilo zanesljivemu čevljarju, ki vedno izvrši prvovrstno delo.

Frank Marzlikar

16131 ST. CLAIR AVE.

A. Malnar

Cementna dela
1001 E. 74. St.
EN 4371

Vas muči glavobol?

Nabavite si najboljše tablete proti glavobolu v naši lekarni. Cena 50c.

Mandel Drug

LODI MANDEL, Ph. G., Ph. C.
SLOVENSKI LEKARNAR
15702 WATERLOO RD.
Cleveland 10, Ohio
Lekarna odprta: Vsak dan od 9:30 dopoldne do 10. zvečer.
Zaprta ves dan ob sredah

KMETJE NA BUČKI SI BODO ZGRADILI DOM

(Nadaljevanje z 2. strani)

di ni malo, pa drža roke križem. Še toliko niso storili, kolikor je za nohtom črnega. In ko "Bučklajnarji" ponosno ogledujejo storjeno delo in s pametjo gledajo na bodoča dela, bodo kmetji z Vidma in Krškega, zasluženo stali osramočeni zaradi svoje nezavednosti.

Na svidenje, mala Hedvika na Bučki! Prvo priložnost bom izkoristil, da te obiščem in da kaj dobrega kupim v tvoji "štacuni". Če prej ne — ko boste popolnoma dogradili zadružni dom, zagotovo pridem, da ti stisnem ročico in da te vidim za resničnim pultom!

klubom. Book Find Club je razmnožil to knjigo leta 1944 in zdi se mi, da je Budenz omenil, da je bil on odgovoren za izbiro. Če je to res ali ne, ne vem in me ne briga. Morda se je bahal ali pa skušal kot del svoje taktike, da odstrani moje zadržke napram njemu.

"Budenzova izjava, da so Earl Browder in drugi komunisti videli iztise in knjigo odobrili še pred izidom, je no-

NAPRODAJ

je 3 1/8 akra zemlje v novi slovenski naselbini. 270 sadnih dreves in dovolj prostora za "garden." Poizve se pri tretji hiši na desno, južno od Euclid Ave., na 3176 Richmond Rd., Jos Kne.

PRIPOROČAMO

našo slaščiarno na 13343 Madison Ave. v obisk. Slaščice, sladole, itd. Odprto od 10. zj. do 10. zv.

FORNEZI

Novi fornezi na premog, olje, plin, gorko vodo ali paro. Resetting \$15 — čiščenje \$5; premenjamo stare na olje. Thermostat. CHESTER HEATING CO., 1193 Addison Rd., EN 0487. Govorimo slovensko

vica zame in mi tudi ni mar. "Sedaj izgleda, da so Budenzovi izprijevalni talenti res prišli v polno uporabo. Nobenega dvoma ni, da je bilo moje ime potegnjeno v val današnje histerije zaradi tega, ker sem aktiven v novi progresivni stranki. Gotovo se ne more dvomiti, da je namen vsega fantastičnega strasenja o špijonaži, očrtni Wallacea s tem, da se očrtno njegovi pristaši."

Slovenci v Ameriki imamo še nekaj listov, ki bodo to izjavo priobčili. Niso se ustrašili raznih groženj in tožb in skušajo narod podučiti o resnici. Imamo pa tudi liste, ki so popolnoma nasledili—prostovoljno ali drugače—propagandi in pritisku stakrojske reakcije in ji sedaj v polni meri služijo. Svigašvaga politika teh urednikov jasno razkrinkuje njihov značaj. Slovenskemu narodu so dolžni velike odgovornosti in težkega odgovora. Slovenci Amerikanci bomo ostali v svoji ameriški domovini in se borili zanj. Ubežna reakcija je prišla in bo odšla.

E. 174 St. OD LAKE SHORE BLVD.

Moderen semi-bungalow s 9 velikimi sobami; 2 spalnice in popolna kopalnica spodaj; 3 spalnice, solnčna soba in dve popolni kopalnici na drugem nadst. Ta hiša je nenavadna in popolna v vseh ozi-rih. Le nekaj izmed prednosti so: Avtomatična gorkota na soparo, najnovejši avtomatični grelec za vodo, shramba iz cedrovine; vdelana pršna kopel, vdelana električna ledenica 12 kubičnih čevljev, posoda za uničenje odpadkov, stroj za pomivanje posode; izredno velika električna peč, avtomatični stroj za pranje, električni sušilec perila. Vsaka soba ima sanitas papir na stenah, na stotine električnih iztokov, odprto ognjišče in nešteto drugih posebnosti. Lota, ki je približno 80x200 čevljev, je krasno splanirana ter ima mnogo velikih dreves za senco. To posestvo se prodaja po zmerni ceni, \$22,900. Za podrobnosti pokličite

KATHERINE J. WELTER
REALTOR
26500 LAKE SHORE BLVD.
RE 2000

ZAVAROVALNINO

proti

ognju, tatvini, avtomobilskim nesrečam, itd.

preskrbi

Janko N. Rogelj

6208 SCHADE AVE.

Pokličite:

ENDicott 0718

CLEVELAND

JE SLOVENSKA METROPOLA V AMERIKI!

V Clevelandu so naseljeni Slovenci, oziroma Jugoslavlani iz vseh delov Slovenije in sploh Jugoslavije. V Clevelandu izhaja slovenski list

ENAKOPRAVNOST

ki prinaša dnevno zanimive novice iz vseh delov sveta.

Enakopravnost

6231 St. Clair Ave.

Cleveland 3, Ohio

★ LET'S EXPLORE OHIO
Mother of Presidents ★

Born near Unionville Center

CHARLES WARREN FAIRBANKS

Vice President of the U. S.

COURTESY—THE STANDARD OIL CO. (OHIO)

Last of America's barefoot boys to rise from log cabin to the White House lawn was Charles Warren Fairbanks, who served as Vice President of the United States under Theodore Roosevelt.

He was born in a one-room log house on a farm near Unionville Center, in Union County, on May 11, 1852. He worked in the fields, and walked two miles each way to the district school; at nights, he often saw his parents giving aid to runaway slaves on their flight to freedom.

Working his own way through Ohio Wesleyan University at Delaware, he was graduated in 1872 and thereafter studied law at night in Cleveland.

He took an early interest in politics, and in 1896 was the keynote

speaker at the convention which nominated another Ohioan for the Presidency—William McKinley of Canton.

Himself elected to the United States Senate in 1897, he became President McKinley's spokesman and shortly after his election for a second term in the Senate, he was nominated on the ticket with Theodore Roosevelt. He made a speaking tour of more than 25,000 miles through 33 states in the campaign.

At Columbus may be seen the Ohio State Museum, Ohio State University, with its great campus, the Columbus Zoo and Fort Hayes. The huge painting in the State Capitol is by Howard Chandler Christy. In cabinets around the great rotunda are the Ohio battle flags from five wars.

